

Til alle kommuner, Miljøcentre, m.fl.

Miljøteknologi
J.nr. MST-5103-00012
Ref. JJ/DS
Dato 31. maj 2010

Regulering af støj fra skibe i havn

Miljøstyrelsen har fået flere spørgsmål om myndighedernes muligheder for at regulere generende støj fra skibe i havn. Styrelsen er også orienteret om, hvordan støjproblemer for boliger kan true driften af velfungerende havne, og har på det grundlag drøftet forholdet med myndigheder og organisationer både her i landet og i udlandet. Hovedsporet for drøftelserne har været, at de miljømæssige og trafikale konsekvenser ved anvendelse af alternativer til søtransporten bør inddrages, når det i konkrete sager vurderes, hvilke indgreb, der er proportionale i forhold til støjforureningen.

Som et resultat af disse drøftelser vil Miljøstyrelsen søge at fremme et internationalt samarbejde om begrænsning af skibenes støjudsendelse mens de ligger i havn, og fastlæggelse af internationale standarder for måling heraf. Mere langsigtet tilsigtes internationalt fastlagte grænser for skibes støjbelastning under havneophold.

Drøftelserne har også ført til, at Miljøstyrelsen med dette brev vil vejlede om de muligheder, der aktuelt er for at miljømyndighederne kan regulere generende støj fra skibe i havn.

Lovgivning

Miljøbeskyttelsesloven omfatter forurening, herunder støj, fra skibe, når de i erhvervsmæssig sammenhæng er forløjet i havn. Loven giver ikke mulighed for at gribe ind overfor skibe, der sejler eller ligger på red.

Når der ikke er tale om skibe i en havn tilknyttet en listevirksomhed, så fremgår reglerne for regulering af lovens § 42, der blandt andet giver mulighed for at meddele påbud om at reducere generende støj. Påbud - og andre former for håndhævelse som henstilling - skal som udgangspunkt rettes til den virksomhed, der er ansvarlig for de aktiviteter, som giver anledning til støjen.

I de tilfælde, hvor det ikke er en virksomhed på havnen, der har ansvaret for de støjende aktiviteter, må tilsynsmyndigheden henvende sig til havnens administration. Herved kan der eventuelt træffes foranstaltninger, der direkte kan begrænse eller forhindre støjgenerne, eller der kan etableres kontakt til den virksomhed uden for havnen, der er ansvarlig for de aktiviteter, der foranlediger støjen.

For listevirksomheder med egne havnefaciliteter indgår støj fra skibe og andre aktiviteter i havnen som en del af virksomhedens samlede støj. Hvis disse støjbidrag ikke er reguleret i miljøgodkendelsen, kan en regulering

indenfor de første 8 år efter, at der er givet en miljøgodkendelse, ske ved påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 41 a, hvis betingelserne for regulering i § 41 a, stk. 2 er opfyldt. Efter de 8 år kan myndigheden ændre støjvilkår i godkendelsen ved et påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 41 b.

Som led i sagens afklaring har Transportministeriet oplyst¹, at havne er underlagt modtagepligt efter havneloven² og efter dennes § 5 har havnemyndigheden kun meget begrænsede muligheder for at nægte skibe adgang til havnen. Standardreglementet for overholdelse af orden i danske erhvervs-havne³ opstiller en række betingelser, som skibe skal overholde, herunder at aktiviteter der medfører unødige støjgener er forbudt.

Efter Miljøstyrelsens opfattelse er miljøbeskyttelsesloven som speciallov relevant, når det drejer sig om støjforurening i havne. En oversigt over indgrebsmulighederne i de forskellige situationer er vedlagt i et bilag.

Hidtidig praksis

Regulering i form af påbud om at dæmpe generende støj har som altovervejende hovedregel hidtil fundet anvendelse over for støjen fra losse- og lasteaktiviteter på skibe, men ikke på støjen fra skibsmotorer og lignende. Dog er der i nogle tilfælde sket en påbudsregulering af støjen fra færgers hjælpemotorer, enten særskilt eller som en del af den samlede støj fra en færgeterminal.

For godkendelsespligtige virksomheder er det generelle billede, at støjen fra losning og lastning er indgået på lige fod med virksomhedens øvrige støjkilder, når der er fastlagt støjvilkår i miljøgodkendelsen. I enkelte tilfælde er der givet mulighed for, at der kan losses eller lastes et bestemt antal gange pr. år indenfor fastlagte tidsgrænser, men uden at der er sat støjgrænser for denne aktivitet.

Grundlag for at regulere støj fra skibe i havn

Som et væsentligt grundlag for en afgørelse om at gribe ind over for generende støj fra skibe i havn, skal miljømyndigheden kende til de tekniske muligheder for at reducere støjen. Det indgår i en vurdering af, om indgrebet er proportionalt.

Skibstransport i forhold til andre transportformer

Skibstransport kan aflaste vejtrafikken og er i mange tilfælde mindre miljøbelastende end transport med lastbiler. Havnene er vigtige transportknudepunkter, der forbinder land- og søtransport, og har derfor stor betydning for, at især godstransporten kan afvikles så effektivt og miljøvenligt som muligt. Erhvervshavnene fungerer samtidig som erhvervsområder for de virksomheder, der har behov for søtransport. Der er intet, der peger i retning af, at havnenes betydning i det danske transportsystem vil blive mindre, tvært imod forventes det, at søtransporten bidrager med stigende mængder af gods.

¹ Notat af 22. januar 2010 om havnes modtagepligt i henhold til havnelovens § 5

² Lovbekendtgørelse nr. 266 af 11. marts 2009 om havne

³ Bekendtgørelse nr. 1146 af 25. november 2004 om standardreglement for overholdelse af orden i danske erhvervshavne.

Miljøstyrelsen finder, at der i forbindelse med overvejelser om indgreb overfor skibe i havn bør indgå et overordnet hensyn til, hvordan godstransporten alternativt kan håndteres, herunder overvejelser af de miljømæssige og trafikale konsekvenser. Ligeledes bør det inddrages hvor ofte, de aktiviteter forekommer, som giver anledning til generende støj.

Mulighed for at reducere støjen fra losse- og lasteaktiviteter

Ved at betjene losse- og lasteudstyr og håndtere materialer med omhu og under hensyn til omgivelserne kan der ofte opnås en vis reduktion af støjen. Det kan i nogle havne være muligt at henlægge de støjende aktiviteter til steder, hvor virksomhedens eller havnens bygninger eller det håndterede gods virker som støjskærme i retning mod boliger og støjfølsomme arealer.

Hvis skibets eget losse- og lasteudstyr er støjende, kan der benyttes mere støjsvagt udstyr på land. Især indenfor udstyr til håndtering af containere er der sket en betydelig udvikling af mere støjsvagt udstyr, herunder også udstyr der kan manøvrere og henstille containerne støjsvagt. Der kan opstilles permanente eller midlertidige støjskærme, fx af containere, omkring særligt støjende aktiviteter.

Det kan måske i helt specielle tilfælde være nødvendigt at undgå støjende aktiviteter i natperioden.

Muligheder for at reducere støjen fra skibenes maskineri

Med hensyn til støjen fra skibenes hjælpemotorer (motorer, som driver el-generatorer til forsyning af skibets udstyr, samt ventilationsanlæg) er der i praksis meget begrænsede muligheder for umiddelbart at reducere støjen. Motorerne er nødvendige bl.a. for driften af skibets belysning, opvarmning og ventilation samt kommunikationsudstyr.

Indgreb som montering af dæmpere på hjælpemotorernes udstødningssystem kræver, at skibet kommer på værft. Støjen udsendes normalt fra de samme skorstensafkast som skibenes hovedmotorer er tilsluttet, så hvis bygninger skal kunne virke som støjskærme, skal de være meget høje. Kildestyrken af hjælpemaskineriet på fragtskibe kan være i området 100 – 115 dB (A-vægtet kildestyrke, hvilket svarer omtrent til et støjniveau på 32 – 47 dB(A) i 1 km afstand).

I de særlige tilfælde, hvor de samme skibe gentagne gange anløber samme sted, eller hvor et skib er oplagt eller af andre årsager tilbringer en længere periode i havnen, kan der være mulighed for at etablere forsyning af skibene med strøm fra land, så maskineriet kan slukkes. Strømforsyning fra land vil fjerne både støj og luftforurening fra hjælpemotorer. Der er imidlertid ikke endnu fælles standarder for strømforsyning af skibe, så løsningen kan ikke bruges, når der kommer forskellige skibe til en havn eller en virksomhed.

Skibe med støjende hjælpemaskineri kan i nogle havne anvises liggeplads i størst mulig afstand fra boliger eller støjfølsomme arealer, eller det kan orienteres så støjstrålingen i retninger mod de støjfølsomme arealer formindskes. Virksomheder, der modtager eller afsender varer med skib kan eventuelt stille krav til transportfirmaet om, at leverancerne sker med støjsvage skibe, men der er ikke endnu etableret praksis på dette område.

Sammenfatning, støjregulering

Der er en række muligheder for, at havnevirksomheder kan reducere støjen fra losse- og lasteaktiviteter, men derimod meget begrænsede muligheder for at nedbringe støjen fra skibenes hjælpemaskineri.

Hvis der i konkrete situationer gribes ind overfor generende støj fra skibe i havn, vurderer Miljøstyrelsen, at det i en årrække kan være nødvendigt at acceptere højere støj fra skibenes hjælpemaskineri end fra andre støjkilder.

Sker indgrebet ved at fastsætte støjgrænser for skibe i havn, bør der sættes særskilte grænser for støjen fra hjælpemaskineriet, idet der tages særligt hensyn til, at der i praksis er begrænsede muligheder for at nedbringe støjen.

I de situationer, hvor en havnevirksomheds støjgrænser inkluderer støjbidrag fra skibe, bør der ligeledes udskilles et særskilt vilkår om støjen fra hjælpemaskineri. Herved kan det sikres, at en særlig lempelig støjgrænse for støj fra skibe ikke udfyldes af støjen fra andre anlæg, der enkelt kan støjdæmpes.

Planlægning af ændret arealanvendelse i og ved havne

Støjen fra skibe og aktiviteter i en havn er sædvanligvis ikke generende for de andre havnevirksomheder. Traditionelt betragtes havne som et "tungt" industriområde, hvor Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier er 70 dB hele døgnet. Støjen kan derimod give problemer i boliger, institutioner og lignende, som ikke ligger i tilstrækkelig stor afstand fra havnen.

I denne forbindelse skal Miljøstyrelsen derfor gøre opmærksom på, at områder i nærheden af en trafikhavn ofte er meget støjbelastede og derfor ikke kan planlægges til støjfølsom anvendelse som boliger ol. Ved omdannelse af havneområder til støjfølsom anvendelse er det en nødvendig forudsætning, at de støjende og miljøbelastende forhold i havnen er ophørt eller under afvikling indenfor en begrænset årrække, jf. reglerne i planlovens § 15a, stk. 2.

Ved planlægning af byudvikling omkring havne er det nødvendigt at inddrage hensyn til andre miljøforhold end støj, fx lugt- og støvforurening. Hertil kommer, at planlægningen bør baseres på realistiske forventninger til havnens og havnevirksomhedernes udvikling. Det er vigtigt at inddrage udsigten til stigende aktiviteter på havnen som følge af den forøgede godsmængde i planlægningen af havnens naboområder.

For en række havneaktiviteters vedkommende er der tale om aktiviteter af national interesse, hvorfor hensynet hertil kan veje tungt sammenholdt med ønsker om at etablere boliger i nærheden af havnen.

Med venlig hilsen

Juliane Albjerg
kontorchef

Oversigt over regulering af støj fra skibe i havn.

Situation	Regulering
Skibsstøj fra virksomheder, der skal godkendes efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5	Vilkår om støj i godkendelsen efter miljøbeskyttelseslovens § 33
Skibsstøj fra en virksomhed godkendt efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5 indenfor de sidste 8 år	Påbud til virksomheden kan meddeles efter miljøbeskyttelseslovens § 41 a, stk. 2, i den udstrækning der er nye oplysninger i forhold til tidspunktet for godkendelsen
Skibsstøj fra en virksomhed godkendt efter miljøbeskyttelseslovens kap. 5 for mere end 8 år siden	Ændrede vilkår (revurdering) efter miljøbeskyttelseslovens § 41b
Støj fra færger, kuttere og andre fartøjer med fast liggeplads i en havn	Påbud til skibets ejer eller bruger efter miljøbeskyttelseslovens § 42 i den udstrækning, virksomheden ikke er godkendelsespligtig. Hvis virksomheden, der har fartøjet liggende, er godkendelsespligtig, reguleres støjen i miljøgodkendelsen
Støj fra skibe, der lejlighedsvis laster eller lossere gods i forbindelse med anlæg ejet af den pågældende havn	Påbud til havnen efter miljøbeskyttelseslovens § 42

